

הטענה של ראובן, ואעפ"י שזו טענה של הכל מ"מ יש בטענה זו קצת לימוד וכות עליו, אם מותר למי שידע מזה לפרסם להעולם שהסיבה שראובן אינו רוצה להחזיר הכסף לשמעון הוא מפני שהוא צריך להחזיק קרוב בבי"ח וכו', וכמוכן שזה גנאי גדול ופגם משפחה לראובן אם ידעו העולם שיש במשפחתו חולה רוח, אבל מ"מ ע"י פירסום זה יושקטו מעט הקולות שיש על ראובן בזה שאינו רוצה להחזיר כסף שמעון וע"י פירסום זה יוקטן מעט הגנאי של ראובן בעיני העולם. אם מותר לפרסם זה או לא.

עוד אשאל מנ"י אם שמעון תפס כסף של ראובן ויש דרך לראובן להוציא הכסף משמעון מבלי לספר זה לשום איש רק שבדרך זו לוקח זמן רב ביותר וראובן צריך להכסף הזה דוקא כעת בשביל עסק שאם לא כן יהיה לו מגיעת ריח וזהו יכול להוציא הכסף בזמן יותר קטן ע"י דין תורה, אם גם בכהאי גוונא מותר לספר לטוען כל הפרטים כי הלא לכאורה יש לו דרך אחרת שלא יצטרך לטוען ולא לדי"ח כלל אעפ"י שהיא ארוכה מאד וגורמת למגיעת ריח.

אבקש מנ"י להשיבני פשר דבר בדברים ברורים וה' יצילנו מלשה"י ומאבק לשה"ר כל ימי חלדנו.

מכבר ש. דבליצקי

אני מצרף בזה כוללים למכתב אקספרס בחזרה ואני מבקש מנ"י שלא להשוות תשובתו כלל ולהשיבני חזק, ובזכות זה יצליח בכל דרכיו בעז"ה ונזכה כולנו מהרה לאורו ב"ב (ואני צריך לזה להלכה למעשה)

מעבר לדרך:

תשובה

בעזה"י

ה' שמות תשי"י, ירושלם ת"ו

שלי, וישע רב לכבוד ידידי ר"ש דבליצקי שיחי

מכתבו כולל ארבע שאלות חשובות, ומפני שהענין דחוף אשיב כעת בעזה"י על מה שנחקר ביותר.

מותר לספר לטוען מה שיש לו על שמעון ובתנאי שיכנין להצלת ממנו ורכישו ולא מחוץ שנאה על שמעון, ויזהר שלא יגדל העוולה על שמעון, ומה שאינו מוכרח להעלות הענין ישמט מלספר, ואם יש בהענין איזה צד זכות על שמעון יספר גם זה לטוען.

הטוען מותר לשמוע כדי להציל העשוק מיד עושקו כפי הדין וכפי שדרשו בית דין.

למשאלים מיוחדים ותנאי שוויון

כ"ה. אור ל' אדר"ב תשי"א

למע"כ הר"ה ג' הגדול חד מבני עליה ודמה מועטים

מורה"ר שמואל לואיס דומיניקו ויליאם שיליט"א

שלי, ובדרכה.

נפשי בשאלתי מאת כ' בענין אחד אשר אני מסופק בו כדיני לשה"ר, השכיח טובא מעשים בכל יום.

דדינו כמה וכמה פעמים שבאים אלי משולחים מעיר הקדש ההולכים בעד מוסדות וכו' ומכיון שהם אינם מכירים את ההצ"ע דפי', המה באים אלי שאתן להם רשימה של האמצעים שדרכם התורכב תמיר. והנה הם שולחנה י"ש בורה האחרת י"ש שיש להם חסד והע"פ המשולחים שנותרו הם עצימה וזו עצימה רחלי-דלי, נכנס זה בגור של מברך יעזרו וכו' כדאיזא בכלל 'ס אות 'ג והנה דמצי האיסור לספר בשבטו של אדם. איננו שייך כאן אי אין אלא שבה מועט היה מותר אולם מחמת חששו של מברך יעזרו וכו' אי מוטפח בזה טובה. ולזהשטמט מהם ג"כ זה עצי' קשה למאד ולפעמים באים רבנים ונבדרים שא' אפשר להשטמט מהם. ע"כ יודיענא כח"י אך לנהוג בזה למעשה.

מכבדו ומוקירו ש. דבליצקי

משיכה

בעזרה". תענית אסתר, תשי"א

כבוד ידידי וחבבי ידא' וחרד לדבר ה' כמהר"ש שיחי,

רב שלי' ובדרכה.

במסגרת פרויקט "המחשבה העברית" של משרד החינוך, תכנן המחבר סדרה של חוברות, המכילות חומרים שונים, המיועדים לשימוש בחדרי הלימוד. חוברות אלו נועדו להעמיק את הידע וההבנה של תלמידי התיכון, ולהעניק להם כלים לניתוח וקריאה ביקורתית של טקסטים עבריים. חוברות אלו נועדו להעמיק את הידע וההבנה של תלמידי התיכון, ולהעניק להם כלים לניתוח וקריאה ביקורתית של טקסטים עבריים.

ולכן מצוה גדולה הוא עושה שנותן רשימה של נדיבים וגדולי המעשה יותר מן הצדקה.

רמז

אגרות מלכים - מכתבי תורה והלכה

סגור וגדול

הציץ אתו שש נחלפיו ארבע שורות, ואני מודה לו מאד שעורר אותי לזה, ובכנות מש"כ כתיב "שיש טעות בכרי"י כנראה שכתבו הוא לכוונת נפלאות דף ד' ע"א

השני"ת יצילנו משגיאות וישמור אותנו שלא יצא שום תקלה על ידינו

ידידו הד"ר ש"ס באה"ר

שמרתי לא
הרמיינער

לפני כמה שבועות שקבלתי מכתב... את התגובה בענין... לשלח כונות נפלאות הנכתי...
התחברתי להפריט על...
דבר ודבר באופן נפלא והיה לי מזה הרבה לימודים באמונה ובהרשעה פרטית.
דבר חכם ואני חפץ לר לר הספר הנעזב אצלי הספר עד שעת קבלתו ופרטתי על

ה"ה

בדין לה"ר על רשע נמור בזמן הזה

כעזקה"ל

יום ב' בשבת פ' וישלח

כבוד ידי"ג הרה"ג הצדיק מוהר"ש דבליצקי שליט"א

רב שלי, ובדרכה

כשנת תשי"א כתב לי ואני לו בענין לה"ר על רשעים וכו'.

[illegible]

הד"ר עוז הדר"ש באה"ר

שמרן לארץ

בעזה"י. ב' קרח תשי"א

כבוד ידידי הורא וחדר לדבר ה' ר' ש. דבליצקי שיחי

רב שלוי וברכה.

בכלל ט' ס"ק ח' דקדק החי"ח ז"ל וכתב והיה בעסק השתתפות היזק גדול וכו' "ויחפסנו עבור זה" ולכן אסור לספר אף שהוא לחועלת על להבא כיון שע"י סיפורו יגיע לו רעה ממש שפלוני יתפוס ממנו כסף שלא כדין, אבל לקמן בס"ק ל"ד איירי באיש שאינו איש דברים וכו' ובין כך ובין כך לא יתפוס ממנו כסף בשביל הקנייה שעברה רק יבוא מזה חועלת על להבא שלא יבנס עוד הפעם וכו' לכן מותר לספר.

ומש"כ מע"כ "ולכאורה נראה לומר דאין בזה רק אבק להדי"י עיין לעיל בהל' אסורי לה"ר כלל ג' סעף ד' ובבמ"ח ס"ק ה' ובהג"ה שם.

עוד כתב מע"כ "יורדך אנב נסתפקתי וכו' כגון המונים וכו'", עיין בהל' רכילות כלל א' ס"ק ט' ובלה"ר כלל א' ס"ק א' ובפתיחה עשה י"ד דמשמע דאף על רשעים גדולים מאד וטופרים בכל החורה יש איסור לה"ר ורכילות ובסוף הל' רכילות כתב ודע וכו' מצוה לפוסם וכו' כדי שלא ילמדו ממעשיהם הועים עכ"ל משמע דבלא חועלת אין לספר, אך באמת קשה לי הלא כתיב לא תלך רכיל בעמך וכל מקום אמרינן בעמך בעושה מעשה עמך ועיין ברכילות כלל ג' ס"ק ג' וצ"ע.ג. ובעוד היה חי אהנו הגאון הצדיק ר' אלחנן וסרמן ז"ל יעצו אותי שאשאל את פיו בזה כי הוא היה תלמיד מובהק לרבנו החי"ח ז"ל אך בנתיים נטרפה השעה ובעוד"ר נתבקש בישיבה של מעלה ונתקדש קדש קדשים זי"ע ועכ"י.

ודע ידידי כי מש"כ בענין לה"ר על כופרים אין לזרזו ברכים רק בלחישת אני מוסר לו דבר זה.²

ידידו דר"ש, **שמואל הומינער**
אבל זה פשוט דכשנשא לתועלת יכול אף להגדיל וכמו שהביא מבאי מים חיים בציורים ס"ק ט' ועיין גם בלה"ר כלל ד' ס"ק מ"ג.

הנ"ל

² ותי"ע מש"כ להלן במכתביו משנת תשכ"ח.

ובכלל לדבר עם אשתו או עם אביו בדרך כלל על חסרונת בנו הקטן אין שהוא פרע וכדומה.

והנני מחבה לתשובתו.

ידידו ומכבדו

ש. דבליצקי

תשובה

בעזה"י

ד' בא. עיה"ק ירושלם ת"ו

כבוד ידידי הרה"צ מודה"ש שליט"א

רב שלוי וברכה.

יסלח לי מאד על איחור תשובתי.

מש"כ בענין לה"ר על קטן, יש לומר דהחי"ח בלה"ר כלל ח' ס"ג סמך על דברי החינוך מצוה שלי"ח שכתב שפילו בקטנים ראוי לחזור וכו', אך מה שהעשה מרביר החי"ח ברכילות ס"ק ב' זה קשה קצת אבל בפנים ברכילות הרי משהו אותו לגמרי למש"כ בלה"ר וצ"ל דכוננו גם בבמ"ח הוא כשיבוא מזה קצת היזק לקטן, אך לענין דינא גם דברי החינוך צריך בירור למה יצא לחלק בין גדול לקטן, ובמנ"ח חולק בזה על החינוך ואומר דלאו ולא חנו קאי גם על קטן, ובעבר המלך פורשת בהר מתבאר מזה בעזה"י.

שוב התבוננתי דגם המנ"ח יורה לדין החי"ח ועל קטן היכי ולא יגיע לו היזק וצער אין בזה איסור לה"ר דבשלמא על גדול אף שלא יגיע לו שום היזק וצער הוי לה"ר עצם דבר הגנאי שדיבר על איש ישראל וזה אמרה התורה לדבר רע על איש ישראל, אבל על קטן לא שייך זה דהלא הקטן הוא עוד פטור מכל המצות ורק מחויבים לתנכו ואם כן אין על הקטן בזה שום רע וגנאי וזה ברור בסיד'. רק לפעמים יוכל להסתבך מזה לה"ר על אביו ואמו שיחשבו שאביו אשם בזה שלא השגיח לתנכו כראוי ועיין בלה"ר כלל ד' דהוי לה"ר על אדם אם מספר במעשה קרוביו.

ומה ששאל הלכה למעשה אם מותר לספר לאשתו או לאביו על חסרונת בנו הקטן שהוא עצמן וכו', נראה בסיד' דמותר ומצוה קא עביד דברואי יצא מזה חועלת בעזה"י בענין חינוך הילד.

ידידו ומכבדו

שמואל הומינער

⁴ וכן נרפס בזה השלחן סוף ח"א.

תשובה

בעוה"י. יום ה' תולדות

כבוד ידידי היקר ר' ש. דבליצקי שיחי

רב שלוי וברכה.

א) הדיין צייך להגיד לשמעון שכבר שמע מראובן וזה הוי לתועלת שיכול לרוך ביניהם ועוד נראה דאין בזה כל כך רכילות והלא שמעון יודע שראובן יש עמו דין ודברים ורוצה שאנשים יתעורבו בזה לסדר הענין והדיין אינו מגלה לשמעון שום ענין רע מראובן רק שראובן סידר לפניו הענין שיש לו עמו.

ב) בענין שידוכין, הלא על דעת כן נתראו לדעת אם הם רוצים זה את זה או לא ובוראי מי שעליו להשיב את התשובה שראובן אינו רוצה אין שום רכילות והלא אינו אומר נימוקים וחסרונות על בת שמעון רק סתם אינו רוצה ויוכל להיות שאין זה זוונו הנכון לכך אינו רוצה ובוראי זה טובה לשניהם. אך ראובן עצמו בודאי לא יספר אחר כך לפני אנשים איך שפלגו רוצה לקחתו לחתן והוא אינו רוצה וכן כתב בסי' חסידים שאל יתפאר אדם לומר פלגיו ביקש לחת לי בתי ואני איני רוצה.

ידידו המברכו בכטי"ס.

שמואל הומינער

ברין לשון הרע על קטן

בסי' יום ר' שמות תשט"ז

למענ"כ ידי"ג הרה"צ הצדיק מוה"ר שמואל הומינער שליט"א

שלי. וברכה וכוט"ס.

נפש בשאלתי אודות לשה"ר על קטן שבח"א כלל ח' ס"ג כתב בלשון "לפעמים" ושם בבמ"ח סק"ה מה שצריך ביהוש וכו' משום דאין מצוי שיבוא היקף או שאר דבר המציר לסתם קטן וכו'. עכ"ל. ומשמע שדעתו להתיר היכא שלא יבוא לידי שום היקף וכו'. ועי' רשמתי על גיליון הח"ח שלי דל"ז: בכלל ג' ס"ו ובבמ"ח שם סק"ז כתב דאסור לספר גנות אפי' אם לא יגיע שום נזק יעיש. ואי"כ משי"כ דאסור לספר על קטן דיקא היכי שיבוא לו נזק או צער וכו' צע"ג ואין להקל בקטן יותר מבגדול ועיין בחלק שני כלל ז' בבמ"ח סק"ב שכתב שקטן פשוט שגם הוא בכלל עמך. עכ"ל"ה.

ולמעשה נצרך לי לדעת הדין בבירור אם מותר לספר לאשתו דרך משל שגירשו את בנם הקטן מספר אי לספר לה שהמלמד אמר שהבן הוא עצמן וכן כדומה

עוד בענין לה"ר ומוציא שם רע על כופרים

בע"ה. אור ליום ה' קרח תשי"א

למענ"כ הרה"צ המופלג בתורה ויראת ה' טוורה מוה"ר שמואל הומינער שליט"א

שלוי רב.

קבלתי מכתבו לנכון. והנה בענין מי"ש כי בריך לשה"י על כופרים והביא ראיה מכמה מקומות בספר ח"ח דמשמע שם לאיסורא, הנה בזה מוכחתי להגיד ולהודיע לבי שדבר זה הוא אצלי בגדר חידוש עצום. כי הנה מפשטות כמה לשונות וסעיפים בספר ח"ח ובפרט מלשונו בהלכות לשה"י כלל ח' ס"ה שכתב שם ד"ל דכותב ולא תנוי איש את עמיתו ולא תלך רכיל בעמך ואם אינם בכלל זה, שאינם עושים מעשה עמך" משמע להדיא שאין עליהם שום איסור לה"ר כלל (ולענין אונאת דברים כבר כתב הרמ"א בחו"מ ריכ"ח ס"א דאין מצוין על אונאת דברים אלא ליראי ה', אלא דמשם יש להביא קצת ראיה דדעת מרן הכ"י לאסור בכל גווני דאלי"כ למה כתב הרמ"א בלשון וי"א דמשמע דפליג ע"ד מרן).

ומי"ש הרה"ח ז"ל בסוף הלכות רכילות הלשון כדי שלא ילמדו ממעשיהם הרעים, גם כן אפשר לדחות ולומר שאין זה מתנאי ההיתר כלל וגם בלאו הכי יהיה מותר מטעם שאינם בכלל עמך כלל, דהרי גם בסוף ההקדמה לספר שמירת הלשון ח"א כתב ממש כדברים וכלשון שכתב בסוף הל' רכילות "כדי שלא ילמדו ממעשיהם" ועיין שם "וכמו שמבואר בספר ח"ח בכלל וכו'" והלא עינינו רואות שבכלל ההוא (דחינו כלל ח' ס"ה) שעליו ציין) לא כתב כלל הדברים האלו בתנאי ההיתר ובהדיא כתב שם בבמ"ח סק"ח שא"צ לשום פרטים (ועיין שם סק"י). וגם בשערי התבונה פרק ג' כתב במוסגר לבר מאותן וכו' שאותן מצוה לגנותם. ולא הוזכר שם כלל כדי שלא ילמדו ממעשיהם. אלא דמי"ש כדי שלא ילמדו ממעשיהם בדרך שאין זה מתנאי ההיתר כלל ורק שגירת הלשון הוא וכמו שר"ל דאלי"ה עכ"פ לא נפיק מכלל דברים בטלים בעלמא שאין ראוי להרבות בהם היכא דאין בהם לתועלת, ולכן במקום שירר לעומקא דדינא דלשה"ר (בכלל ח') לא הוזכר שם דבר זה כלל, ולענין לה"ר גם בלאו הכי מותר. וזה פשוט. באופן שאין ללמוד מדיוק זה כלל שיש איזה איסור של לשה"ר על כופרים

- גם מי"ש כי להביא ראיה מעשין יי"ד יש לרחוק בזה בכמה אופנים חיא דהח"ח כתב רק בלשון עוד נראה משמע דלא בידר לו דבר זה. ועוד אפשר לומר דמה שנצטוונו לילך במדותיו הכותנה היא בדרך כלל אבל להנכס בכל מדה ומדה ולקיימה עד תכלית האחרון בדרך שהוא ית"ש מקיימה בכיכול בזה לא נצטוונו ואין לנו אלא מה שצוה תורה, והגע בעצמך דאלי"כ איך מותר ונצטוונו לאכר את המינים המוסרות והכופרים בדין מורידין ולא מפעילן, גם כן נימא הכי מכיון שאנו רואים שהמין הזה עודנו חי בעולם אי"כ בודאי מוהשמים מרחמים עליו ולמה לא נקיים גם כן בזה ונלכת בדרךיו ויהיה אסור לנו להרגם. וזה אינו כלל, ואין לנו אלא מה שצוהנה תורה.

 הגרי"ש דבליצקי זצ"ל – רבי שמואל הומינר זצ"ל	
 ישרון מא	

רמב

רמב (דכל הטעם שאסר בהורבה הוא דלבסוף יבוא עי"ו לגנותו והיכא שמשבח בשביל שידוך הלא כמובן דלא שייכא גזירה זו בדודאי ישמר מאד מלגותו דהלא יפסיד עי"ו כל השתדלותו ויקלקל בעצמו הכל ע"כ לא שייכא גזירה זו באופן כזה, ולחוש שהושמעין ישיבותיו למה אזנא מרבה וכי' ג"כ אין לזה מקום היכא שאין השומעים מכירים את מי שמשבחים כדוגמת מ"ש שם החי"ח לענין ברכים דאם אין הורכים מכירים אותו מותר. ע"כ נראה דלעורך שידוך אולי מותר לשבח גם הרבה.

ידידו ומכבדו

ש. דבליצקי

תשובת הגרי"ש הומינר לא מצאנו. אך על גיליו השאלה רשם הגרי"ש הומינר: קבל תשובה שכל מה שכתב הם דברים נכונים וברורים מאד.

משגיח למסור מידע על כהורים למנהל הישיבה

כ"ה ג' במדבר תשי"ב

לכבוד ידידי הרה"ג ר' שמואל הומינער שליט"א

רב שלום וברכה.

אבקשו בזה, לכתוב לי איך להתנהג בתמודדות, בענין מנהל ישיבה המעמיד וממנה משגיח על הלומדים שישמרו הסדרים ואם לא ישמרו אינו חפץ לשלם להם. באיזה אופנים מותר להמנהל לשאול למשגיח על כל יחיד ויחיד וכאיהו אופנים מותר להמשגיח להשיב, אם שומרים הסדרים או לא.

ידידו המצפה לתשובה מהירה

ש. דבליצקי

תשובת הגרי"ש הומינר לא מצאנו. אך על גיליו השאלה רשם הגרי"ש הומינר:

קבל תשובה: אם הדבר מתנהג בסדר לנכות מן התשלום הקבוע כדאי צריך שיאמר ואין בזה משום להי"ר וגם הלומד בעצמו צריך להודיע כדי שינכו לו, אבל אם אינו באופן כזה רק תלוי בשיקול דעתו של המנהל, טוב שיתקור מקורם היטב את סיבת החסרון, ואח"כ ישקול בדעתו איך ומה יאמר למנהל וצריך זהירות שלא להכשל.

 אגרות מלכים – מכתבי תורה והלכה	
 שר וגזול	

ר"ט

מהותיבה למשל בשעה 7. וע"כ לא גיליתי את שמו לאיש כי חסרי הפרטים הנ"ל בהיותי תלמי.

בין כה וכה הפקיד ההוא הלך מהעבריה (איני יודע מאיזה טעם שהוא)

2) היום בבקר פגש אותי המנהל של הבנק ואמר לי "היית נגודע לו מפי השכנים שאני תפסתי את הגנב וגודע לו שהוא אחד מהפקידים שלי, נגודע לו שאני יודע את שמו לכן הוא מבקש ממני בכל לשון של בקשה שאני אגיד לו מי הוא זה. והוא מבטיח לי שלא יפטר אותו מהעבריה. רק הוא רוצה לדעת מי הוא כדי להשמר ממנו להבא. ועוד אמר לי בלשון הזה, שהוא הולך ומצטער כל היום וחורש מחשבות מי זה יכול להיות חורש כמה וכמה פקידים באופן שיש לו צער גדול מזה. ואני השבתי לו על אחר שאני אחשב בענין זה - ובאמת זוהי שאלה קשה לכאורה, כי לו היה הפקיד ההוא ממשיך עדיין בעבודת היה אולי צד היתר לומר למנהל כדי שישמר ממנו להבא אחרי שהמנהל הכטיח שלא יפטר אותו מהעבריה, אבל מכיון שהפקיד כבר עזב את העבריה ואם כן איך אפשר. אם לומר למנהל שזה כבר לא נוגע להבא, אזי יאמר לי עוב אני בטוח בזה שלא יגנוב להבא מהבנק ג"כ. ואם לומר לי, שהפקיד ההוא כבר זולת הפקיד הזה לא עוב אף אחד את העבריה. ואם לומר לו להדיא השם, לכאורה הוא ללא תועלת כיון שכבר עזב את העבריה - והוי להי"ר גמורה.

ולכאורה מצאתי לי צד היתר לסמוך על מה שכתב החי"ח בהגהה למטה על הגליון כמודמני בכלל י' מהלכות לשה"ר, דאם המספר מכיון להפיג צערו מלבו עיי' הסיפור זה גם כן נקרא לתועלת עי"יש רא"כ יהיה הכא כיון שהמנהל הלאה דאז ומיגר בלבו כל הזמן לידע מי הוא זה, כאשר אמר לי בעצמו, אולי יהיה מותר לי לומר לו את שם הפקיד ולכוין בסיפור להסיר הדאגה והצער מלב השומע כי עיי' זה שיתגלה לו מי הוא זה הפקיד וכי הוא כבר עזב את העבריה ואין כבר חשש שנגב עובר אצלו והוא יכול להיות במנוחה ולסמוך על שאר הפקידים ולא יחשדם, אי"כ כל זה נחשב להפיג הצער מלב השומע ואולי זה יהיה נקרא ג"כ "לתועלת".

אין בידי להכריע באיסור חמור כזה של לשה"ר ואני סומך על כה"ר ואין שיכתוב לי כמה יקום בעז"ה. אולם אני חוזר וכותב שלדעתי ההגהה הזו היא ספק גדול להיתורא.

מפני דחיפות הענין אבקש מכ' להשיבני חזקת ומיד.

ותנוי דורש שלי' תורתו וטובתו כל הימים

ידידו ש. דבליצקי

